

10. SOUHRN/ SUMMARY

ČESKO-BAVORSKÉ KULTURNÍ KONTAKTY V RANÉM STŘEDOVĚKU

Disertační práce na téma *Česko-bavorské kulturní kontakty v raném středověku* byla zadána v roce 2010 s cílem rozvinutí autorovy diplomové práce, která byla chápána jako sonda pramenné báze a programová studie,⁶⁹⁰ do podoby prvního uceleného monografického zpracování této doposud oborově i regionálně roztržité problematiky. Zadání práce tehdy předpokládalo „rozhodnout, zda existuje objektivní historický význam tohoto pojmu, nebo jestli (a jakým způsobem) se smysl tohoto termínu posouval a jakým způsobem je třeba v připravované práci s tímto dědictvím zacházet“. Dále pak byla definována pětice materiálově orientovaných témat, které měly celkový teoretický koncept testovat na výsečích jinak nezvládnutelně obsáhlé pramenné báze: (i) studie k výpovědním možnostem lang saxu v kontextu řadových pohřebišť, (ii) pokus o užší regionalizaci výskytu esovitých záušnic v návaznosti na sídelní kontext, (iii) revize nálezového fondu z Chebského hradu, (iv) kapitola k problematice elit raně středověkého severovýchodního Bavorska a konečně (v) diskuse s dosavadními koncepcemi toponomastického bádání o fenoménu Slovanstva na česko-bavorském pomezí.

Výzkumné aktivity se soustředily zejména okolo projektů GA UK „*Česko-bavorské kulturní kontakty v raném středověku (1)*“⁶⁹¹ a navazujícího záměru „*Česko-bavorské kulturní kontakty 2*“,⁶⁹² vnitřního výzkumného záměru FF UK „*Komunikační souvislosti vybraných mikroregionů na česko-bavorském pomezí*“⁶⁹³ a okrajově též projektu GA ČR „*Archeologie přemyslovských Čech*“.⁶⁹⁴ Zároveň bylo potřebné zorientovat připravovanou studii v širších souvislostech současné jihoněmecké a rakouské archeologie; výsledkem tohoto úsilí je konvolut recenzí na stránkách časopisu *Archeologické rozhledy*.⁶⁹⁵ Rozhodující impuls, který významným způsobem rozhodl o tematické stavbě textu i jeho formální podobě, pak přišel na jaře roku 2014 ze strany profesora P. Sommera a Nakladatelství Lidové noviny, s.r.o., a to v podobě nabídky publikace v edici *Archeologica*.

Výsledkem rozvahy o podobě připravovaného souhrnného textu byl záměr formulovat dosažené badatelské výsledky jako širěji založený komparativní text, který by však byl orientován na jediný (mikro)region, na Chebsko. Jak totiž ukázaly praktické zkušenosti spojené s uvedením výstavy *Archäologie ohne Grenzen* -

⁶⁹⁰ HASIL 2010C.

⁶⁹¹ HASIL 2010A; týž 2010B.

⁶⁹² HASIL 2013A; týž 2013B; týž 2014A; týž 2014B; týž/V TISKU/A; týž /V TISKU/B; BERÁNEK/HASIL 2014; týž /V PŘÍPRAVĚ/.

⁶⁹³ BERÁNEK/TAIBL/HASILOVÁ/HASIL 2014; HASIL 2014C; týž 2014D.

⁶⁹⁴ HASIL 2011A.

⁶⁹⁵ HASIL 2011B; týž 2012; týž 2013B; týž 2015; týž 2016; LORENCIČ/HASIL 2014.

Slawen in der Oberpfalz und im Egerland českému publiku,⁶⁹⁶ i konkrétní příklad disertační práce předložené na obdobné téma,⁶⁹⁷ není doposud český a německý veřejný ani odborný diskurz natolik kompatibilní, aby bylo smysluplné podobné téma pojmut frontálně. Případová studie zaměřená intenzivně na region, k němuž jako jedinému mají obě badatelské tradice vybudovaný dlouhodobý vztah, dává naopak naději, že v budoucnu bude možno i k extenzivnímu uchopení problematiky česko-bavorských raně středověkých vztahů smysluplně přistoupit. Dílčí proponovaná materiálová témata, vesměs samostatně publikovaná v podobě přípravných studií (či alespoň k publikaci předložená), proto nejsou v textu situována „souřadně“ a v prvním plánu, nýbrž jako součásti kapitol reflektujících konkrétní aspekty problematiky vývoje raně středověkého Chebska. Předkládaná práce tedy odpovídá dílčím způsobem redakčně upravenému rukopisu studie *Chebsko v raném středověku: archeologie střeoevropského regionu v 7. – 12. století*.

Publikace je členěna do sedmi kapitol. První z nich shrnuje vznik *master narrative* nejstarších dějin Chebska v osvícenském a romantickém období (s. 11–16). Následující kapitola (s. 17–35) sleduje vývoj této myšlenkové koncepce v rámci kritického dějepisectví a archeologického bádání, zejména s ohledem na nacionalistické diskurzy druhé poloviny 19. a 20. století. Třetí kapitola (s. 37–52) stanovuje aktuální badatelské otázky, přináší základní charakteristiku výpovědní kompetence užívaných pramenných kategorií a vyjadřuje se k dvojici základních teoretických problémů. V intencích paradigmatu *nové kulturní historie*⁶⁹⁸ otevírá otázku vztahu mezi písemnou a archeologickou evidencí a z hlediska freiburské (zvl. S. Brather) a vídeňské školy (W. Pohl, R. Steinacher a jiní) nastiňuje aplikované řešení v otázce etnické interpretace v protohistorické archeologii. Čtvrtá kapitola prezentuje oblast horního Poohří jako vnitřní periferii raně středověké Evropy (s. 53–95), jejíž vývoj byl úzce provázán s kulturně imanentní oblastí severovýchodního Bavorska. Jádrem publikace představuje pátá kapitola (s. 97–205), která se zabývá vývojem Chebska v období pozdně merovejském, karolinském a otonském; jádrem této kapitoly představuje katalog lokalit (s. 114–193), který přináší komplexní rozbor pramenné báze i její dokumentaci reflektující současný stav lokalit a nálezových souborů. Závěr práce je tvořen dvojicí samostatných esejí. První z nich se zabývá problematikou vrcholně středověké transformace v horním Poohří (s. 207–224), druhá se zamýšlí nad významem studia (mikro)regionů vzhledem k „velkým“ tématům současné medievistiky (s. 225–229).

⁶⁹⁶ V rámci výstavy byly prezentovány též dílčí výsledky disertace, resp. souvisejících badatelských aktivit. Výstava byla uvedena v letech 2011 (Neustadt am Kulm), 2012 (Historisches Museum der Stadt Regensburg), 2013 (Regionální muzeum v Kolíně – Muzeum Kouřimska v Kouřimi) a 2014 (Muzeum Cheb).

⁶⁹⁷ SCHEJBALOVÁ 2013.

⁶⁹⁸ Srov. BURKE 2005; týž 2011; DANIEL 2005.